ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GIUSEPPE TESAURO

της 14ης Δεκεμβρίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Με την υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, ο εθνικός δικαστής ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί:

α) επί του κύρους του κανονισμού 756/85 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 1985 [1], περί αναστολής του προκαθορισμού του ποσού της ενίσχυσης για τους ελαιούχους σπόρους·

β) στην περίπτωση που το Δικαστήριο θα έκρινε ότι ο προαναφερθείς κανονισμός δεν είναι έγκυρος, επί των συνεπειών που προκύπτουν από αυτό ως προς το σύστημα που ο εθνικός οργανισμός παρεμβάσεως πρέπει να εφαρμόσει.

2. Πριν εξεταστούν τα υποβληθέντα από τον εθνικό δικαστή δύο ερωτήματα, πρέπει να υπομνηστούν τα ακόλουθα στοιχεία.

Με τον κανονισμό 735/85, της 21ης Μαρτίου 1985 [2], η Επιτροπή καθόρισε το ποσό της ενισχύσεως, από τις 22 Μαρτίου 1985, στον τομέα των ελαιούχων σπόρων. Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του βασικού κανονισμού (άρθρο 27 του κανονισμού 136/66 του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966 [3]), η ενίσχυση αυτή είναι ίση με τη διαφορά μεταξύ της τιμής της διεθνούς αγοράς και της κοινοτικής ενδεικτικής τιμής των ελαιούχων σπόρων· επιπλέον, βάσει του άρθρου 33 του κανονισμού 2681/83 της Επιτροπής, της 21ης Σεπτεμβρίου 1983 [4], η ενίσχυση αυτή καθορίζεται κάθε φόρα που η κατάσταση της αγοράς το καθιστά αναγκαίο και, εν πάση περιπτώσει, τουλάχιστον μία φορά κατά εβδομάδα.

3. Στις 22 Μαρτίου 1985, η ολλανδική επιχείρηση Cargill κατέθεσε στον εθνικό οργανισμό παρεμβάσεως (Produktschap) δύο αιτήσεις προκαθορισμού, που αφορούσαν συνολικό ποσό 10 000 τόνων ηλιανθοσπόρων αγορασθέντων στη Γαλλία.

Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή ανακάλυψε λάθος στον κανονισμό 735/85. Αυτό το λάθος, σχετικό με την τιμή συναλλάγματος που πρέπει να χρησιμοποιείται για τη μετατροπή των τελικών ενισχύσεων στο νόμισμα της χώρας μεταποιήσεως, όταν η τελευταία δεν είναι η χώρα παραγωγής, έχει ως συνέπεια ότι επιχειρηματίες που αγόραζαν ελαιούχους σπόρους σε ένα κράτος μέλος για να τους μεταποιήσουν, στη συνέχεια, σε άλλο κράτος μέλος, μπορούσαν να επωφεληθούν τελικής ενισχύσεως υψηλότερης από την ενίσχυση, την οφειλόμενη δυνάμει της εφαρμογής ορθής τιμής συναλλάγματος μεταξύ των νομισμάτων για τα οποία πρόκειται.

4. Για να θεραπεύσει αυτή την κατάσταση, η Επιτροπή παρενέβη εκδίδουσα, πάντοτε εντός της ημέρας της 22ας Μαρτίου 1985, δύο κανονισμούς. Με τον πρώτο, τον κανονισμό 755/85 [5], η Επιτροπή τροποποίησε, από τις 23

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — ΕΕ L 81, σ. 38.

2 — ΕΕ L 80, σ. 18.

3 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33.

4 — ΕΕ L 266, σ. 1.

5 — ΕΕ L 81, σ. 36.

Μαρτίου 1985, το προβλεπόμενο στον προηγούμενο κανονισμό 735/85 ποσό της ενισχύσεως. Με τον δεύτερο, τον κανονισμό 756/85, ανέστειλε τον προκαθορισμό του ποσού της ενισχύσεως για τα πιστοποιητικά, για την έκδοση των οποίων η αίτηση είχε κατατεθεί στις 22 Μαρτίου 1985. Εκδίδοντας τον τελευταίο αυτό κανονισμό, η Επιτροπή στηρίχθηκε στο άρθρο 8 του κανονισμού του Συμβουλίου 1594/83 [6], ο οποίος επιτρέπει στην Επιτροπή να τροποποιεί το ποσό της ενισχύσεως και να αναστέλει τον προκαθορισμό σε περίπτωση ανωμάλου καταστάσεως στην αγορά των ελαιούχων σπόρων εντός της Κοινότητας.

Κατόπιν αυτής της αναστολής, ο ολλανδικός οργανισμός παρεμβάσεως απέρριψε την αίτηση εκδόσεως πιστοποιητικών με προκαθορισμό που είχε υποβάλλει η Cargill· η απόρριψη αυτή προσεβλήθη στη συνέχεια ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, το οποίο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα προαναφερθέντα δύο ερωτήματα.

Επί του πρώτου ερωτήματος

5. Με το πρώτο ερώτημα, ο εθνικός δικαστής καλεί το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του κύρους του κανονισμού 756/85. Ερωτά, ειδικότερα, το Δικαστήριο αν αυτός ο κανονισμός τηρεί της προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη βάσει της οποίας εκδόθηκε: το άρθρο 8 του κανονισμού του Συμβουλίου 1594/83.

Πρέπει, καταρχάς, να υπομνηστεί ότι σύμφωνα μ' αυτή τη διάταξη:

« Σε περίπτωση ανωμάλου καταστάσεως στην αγορά των σπόρων εντός της Κοινότητας, ιδίως όταν ο όγκος των αιτήσεων για εκ των προτέρων καθορισμό της ενισχύσεως δεν φαίνεται να είναι ανάλογος με την κανονική διάθεση των σπόρων που έχουν συγκομισθεί εντός της Κοινότητας, είναι δυνατό να αποφασίζεται, σε περίπτωση που το πιστοποιητικό που αναφέρεται στο άρθρο 4 δεν έχει ακόμα εκδοθεί, η τροποποίηση του ποσού ενισχύσεως και η αναστολή του εκ των προτέρων καθορισμού του ποσού αυτού στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ της αγοράς της Κοινότητας και της διεθνούς αγοράς. »

6. Η επιχείρηση Cargill ισχυρίστηκε ότι η προαναφερθείσα διάταξη δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να παρεμβαίνει — όπως ακριβώς το έπραξε στην προκειμένη περίπτωση — *προληπτικώς*, δηλαδή αναστέλλοντας τον προκαθορισμό της εξισωτικής ενισχύσεως ενώπιον απλού *κινδύνου* διαταραχής των αγορών. Με άλλα λόγια, η Επιτροπή δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα αναστολής του προκαθορισμού που της παρέχει το άρθρο 8 παρά όταν ο αριθμός των αιτήσεων προκαθορισμού, που έχουν υποβληθεί από τις επιχειρήσεις, υπερέβη ήδη τον όγκο που ανταποκρίνεται στην « κανονική διάθεση των σπόρων που έχουν συγκομισθεί εντός της Κοινότητας ». Εφόσον, στην προκειμένη περίπτωση, οι κατατεθείσες στις 22 Μαρτίου 1985 αιτήσεις αφορούσαν ποσότητες ελαιούχων σπόρων που δεν υπερέβαιναν τις δυνατότητες κανονικής διαθέσεως στην αγορά, πρέπει, κατά την εν λόγω επιχείρηση, να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν ενήργησε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8.

7. Δεν νομίζω ότι αυτή η αντίρρηση μπορεί να γίνει δεκτή. Πρώτον, λόγω της γραμματικής διατυπώσεως του άρθρου 8 του κανονισμού 1594/83, που σαφώς επισημαίνει, με την έκφραση « ιδίως », ότι η περίπτωση καταθέσεως ασυνήθως μεγάλου αριθμού αιτήσεων προκαθορισμού δεν είναι παρά μία από τις περιπτώσεις, στις οποίες η Επιτροπή μπορεί να παρέμβει αναστέλλουσα τον προκαθορισμό της ενισχύσεως. Ο λόγος υπάρξεως αυτής της ενδείξεως που προβλέπει το άρθρο 8 ως παράδειγμα μου φαίνεται εξάλλου σαφής. Είναι

6 — ΕΕ L 163, σ. 44.

προφανές, πράγματι, ότι, όταν ο όγκος των υποβληθεισών αιτήσεων είναι δυσανάλογος σε σχέση με την κανονική διάθεση των σπόρων στην αγορά, πρόκειται για εξαιρετικά σοβαρή κατάσταση που επισημαίνει κίνηση οφειλόμενη ουσιωδώς σε κερδοσκοπικές αιτίες και που, κατά συνέπεια, απαιτεί ταχεία παρέμβαση της Επιτροπής.

8. Αυτό, ωστόσο, δεν αποκλείει η Επιτροπή να μπορεί επίσης να αναστέλλει τον προκαθορισμό όταν ο αριθμός των αιτήσεων δεν είναι τόσο μεγάλος. Πράγματι, αυτή η εξουσία έχει απονεμηθεί στην Επιτροπή για να αντιμετωπίζει ανώμαλη κατάσταση στην αγορά των ελαιούχων σπόρων. Και αυτό, ακριβώς για να επιτρέπεται ο έλεγχος της καταστάσεως της αγοράς, το πιστοποιητικό με προκαθορισμό της ενισχύσεως δεν εκδίδεται, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 1594/83 παρά μετά την πάροδο ορισμένης προθεσμίας, ακόμα και αν αυτή η προθεσμία είναι σύντομη (το απόγευμα της πρώτης επόμενης εργάσιμης ημέρας), μετά την κατάθεση της σχετικής αιτήσεως.

Και μου φαίνεται σύμφωνο προς αυτό το σκοπό η Επιτροπή να μπορεί να αναστέλλει τον προκαθορισμό κάθε φορά που διαθέτει βάσιμα στοιχεία για να θεωρήσει ότι η κατάσταση της αγοράς τροποποιήθηκε και ότι, κατά συνέπεια, το ισχύον ποσό της εξισωτικής ενισχύσεως δεν αντιστοιχεί πλέον — όπως πρέπει κατά τους όρους του άρθρου 27 του βασικού κανονισμού 136/66 — προς τη διαφορά μεταξύ της τιμής της διεθνούς αγοράς και της κοινοτικής ενδεικτικής τιμής των ελαιούχων σπόρων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το γεγονός ότι ο όγκος των υποβληθεισών από τους επιχειρηματίες αιτήσεων δεν ανήλθε (ή όχι ακόμα) σε ανώμαλο επίπεδο δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να « παραλύει » τη δυνατότητα παρεμβάσεως της Επιτροπής· είμαι, αντιθέτως, της γνώμης ότι δεν είναι απλώς νόμιμο, αλλά και σκόπιμο, η Επιτροπή να παρεμβαίνει για να θεραπεύει ανώμαλη κατάσταση, ακόμα και *πριν* τα άμεσα αποτελέσματα αυτής της καταστάσεως ελεγχθούν και, επομένως, πριν εμφανισθεί, υπό τη μορφή υπερβολικού αριθμού αιτήσεων προκαθορισμού, μαζικό ρεύμα πράξεων κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

9. Η επιχείρηση Cargill ισχυρίσθηκε επίσης ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, στην προκειμένη περίπτωση, να αποφασίσει την αναστολή βάσει του άρθρου 8, στο μέτρο που η εν λόγω διάταξη δεν της επιτρέπει να παρεμβαίνει παρά μόνο για να θεραπεύσει ανώμαλες καταστάσεις στην αγορά των ελαιούχων σπόρων που οφείλονται στην επίπτωση παραγόντων *οικονομικής* φύσεως. Κατά την εν λόγω επιχείρηση, το άρθρο 8 δεν νομιμοποιεί, επομένως, την Επιτροπή να αναστέλλει τις κατατεθείσες από τις επιχειρήσεις αιτήσεις για να θεραπεύσει τις συνέπειες *λάθους* που διέπραξε κατά τον υπολογισμό του ποσού της εξισωτικής ενισχύσεως.

10. Γίνεται επίκληση δύο επιχειρημάτων προς στήριξη αυτής της απόψεως. Πρώτον, η Cargill παρατηρεί ότι ο κανονισμός 1594/83 δεν προβλέπει ρητώς ότι, το λάθος για τον καθορισμό της ενισχύσεως μπορεί να δικαιολογήσει την άσκηση του δικαιώματος αναστολής. Μόνο μετά την επιγενομένη τροποποίηση του άρθρου 8, με τον κανονισμό του Συμβουλίου 935/86, της 25ης Μαρτίου 1986[7], προβλέφθηκε μια τέτοια δυνατότητα.

Δεύτερον, η Cargill επικαλείται το γεγονός ότι η αναστολή σε περίπτωση λάθους μεταφράζεται σε αδικαιολόγητο περιορισμό της προστασίας των νομίμων προσδοκιών των επιχειρηματιών που υπέβαλαν κανονική αίτηση εκδόσεως πιστοποιητικού με προκαθορισμό. Πράγματι, οι επιχειρηματίες αυτοί θα στερούντο της δυνατότητας να επιτύχουν πιστοποιητικό, όχι μόνον ενώπιον ανώμαλης συγκυρίας της αγοράς, αλλά και κάθε φορά που η Επιτροπή θα επιδείκνυε αμέλεια κατά τον υπολογισμό του ποσού της ενισχύσεως. Το δικαίωμά τους θα εξαρτιόταν, επομένως, από το μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό επιμελείας που θα επιδείκνυε το θεσμικό όργανο. Αυτό θα

7 — ΕΕ L 87, σ. 5.

συνεπαγόταν, επιπλέον, κατάσταση αβεβαιότητας, ασυμβίβαστη προς τις απαιτήσεις της ασφαλείας του δικαίου που είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση της κανονικής εξελίξεως των εν λόγω οικονομικών σχέσεων.

11. Σχετικώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι δεν μου φαίνεται, αληθώς, ότι η περίπτωση λάθους διαπραχθέντος από την Επιτροπή κατά τον καθορισμό του ποσού της εξισωτικής ενισχύσεως, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8 του κανονισμού 1594/83. Πιστεύω, πράγματι, ότι υφίσταται αρκετά σαφής διαφορά μεταξύ λάθους και «ανωμάλου καταστάσεως στην αγορά» που προβλέπει αυτή η διάταξη. Αυτή η κατάσταση, πράγματι, πρέπει να ταυτίζεται με μεταβολή του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου η συμπληρωματική ενίσχυση προορίζεται να λειτουργήσει, μεταβολή προκαλούμενη από την ανώμαλη εξέλιξη των μεταβλητών παραγόντων της αγοράς, μεταξύ των οποίων, κυρίως, η σχέση μεταξύ προσφοράς και ζητήσεως και το επίπεδο των τιμών.

Σε περίπτωση λάθους, αντιθέτως, η κατάσταση που δημιουργείται μπορεί επίσης να προκαλέσει στρεβλώσεις, δεν έχει, ωστόσο, καμία σχέση με μεταβολή του οικονομικού πλαισίου και οφείλεται αποκλειστικά σε αμέλεια, περισσότερο ή λιγότερο σοβαρή, του θεσμικού οργάνου.

12. Βάσει αυτών των σκέψεων, νομίζω ότι, αν κάποιος θέλει να επιμείνει σε αυστηρή συλλογιστική, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή, στηρίζοντας τον κανονισμό 756/85 στο προαναφερθέν άρθρο 8, δεν επέλεξε την κατάλληλη νομική βάση. Κατόπιν αυτού, ωστόσο, πρέπει επίσης να παρατηρηθεί ότι δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι ένα τέτοιο ελάττωμα είναι, αυτό καθεαυτό, ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση το κύρος του κανονισμού 756/85.

Πρέπει, πράγματι, να σημειωθεί ότι, ακόμα και στην περίπτωση που θα αποδεικνυόταν ότι το άρθρο 8 δεν έχει εφαρμογή σε περίπτωση λάθους, αυτό δεν αποκλείει τη νομιμοποίηση της Επιτροπής να εκδώσει, στην προκειμένη περίπτωση, πράξη περιεχομένου, στην ουσία, ταυτόσημου με το περιεχόμενο του κανονισμού 756/85. Θέλω να είπω ότι, εκτός του ότι μπορούσε ασφαλώς να τροποποιήσει τα ποσά της ενισχύσεως που είχαν καθοριστεί εσφαλμένως με τον κανονισμό 735/85 — όπως το έπραξε με τον κανονισμό 755/85 —, η Επιτροπή μπορούσε επίσης να λάβει απόφαση επί των αιτήσεων εκδόσεως πιστοποιητικών με προκαθορισμό που είχαν υποβληθεί στις 22 Μαρτίου 1985, εμποδίζοντας την έκδοση των εν λόγω πιστοποιητικών.

Μια τέτοια παρέμβαση δικαιολογείται από την αρχή, κατά την οποία μια πλημμελής πράξη, στο μέτρο που είναι εσφαλμένη, μπορεί να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί — εντός ορισμένων ορίων μάλιστα με αναδρομικό αποτέλεσμα — από την αρχή που την εξέδωσε, και αυτό για την προστασία, τόσο του δημοσίου συμφέροντος για τη νομιμότητα της διοικητικής ενεργείας, που δεν μπορεί να εκφράζεται σε πράξεις που έχουν περιεχόμενο διαφορετικό από το οριζόμενο, όσο και των υποκειμενικών νομικών καταστάσεων στο πλαίσιο των οποίων η πράξη προορίζεται να ενεργήσει[8]. Υπενθυμίζω, σχετικώς, ότι στην απόφαση της 1ης Ιουνίου 1961, Simon (υπόθεση 15/60, Racc. 1961, σ. 225), το Δικαστήριο ρητώς δέχθηκε ότι «όταν η διοικητική αρχή αναγνωρίζει ότι ορισμένο πλεονέκτημα χορηγήθηκε κατόπιν εσφαλμένης ερμηνείας ενός κειμένου, έχει την εξουσία να τροποποιήσει προγενέστερη απόφαση· η ανάκληση λόγω ελλείψεως

8 — Σχετικώς, μου φαίνεται χαρακτηριστικό ότι, μετά τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως και μετά την τροποποίηση του άρθρου 8 του κανονισμού 1594/83 που επήλθε με τον κανονισμό του Συμβουλίου 935/86, η Επιτροπή, ανακαλύψασα σε δύο άλλες περιπτώσεις λάθος στον κανονισμό που καθόριζε το ποσό της εξισωτικής ενισχύσεως, προέβη στην τροποποίηση του εσφαλμένου κανονισμού (βλέπε κανονισμούς της Επιτροπής 1520/87, της 1ης Ιουνίου 1987, ΕΕ L 142, και 1537/87, της 2ας Ιουνίου 1987, ΕΕ L 143). Στην πρώτη περίπτωση, όπου το λάθος είχε ως αποτέλεσμα μειονέκτημα των επιχειρηματιών, η τροποποίηση είχε αποτέλεσμα ex nunc, εκτός αντιθέτου αιτήσεως των ενδιαφερομένων. Στη δεύτερη περίπτωση, στην οποία η τροποποίηση επήλθε πολλές ημέρες μετά τον εσφαλμένο κανονισμό, και στον οποίο το ίδιο το λάθος είχε ως αποτέλεσμα πλεονέκτημα υπέρ των επιχειρήσεων, η τροποποίηση είχε αποτέλεσμα ex tunc, εκτός αντιθέτου αιτήσεως των ενδιαφερομένων.

νομιμότητας, ακόμα και αν δεν μπορεί να συνεπάγεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω κεκτημένων δικαιωμάτων, ακύρωση ex tunc, συνεπάγεται πάντοτε αυτό το αποτέλεσμα ex nunc ». Στην απόφαση της 13ης Ιουλίου 1965, Lemmerz-Werke (υπόθεση 111/63, Racc. 1965, σ. 835), το Δικαστήριο παρατηρεί ότι « η ανωτάτη αρχή μπορεί να ανακαλέσει, με αναδρομικό μάλιστα αποτέλεσμα, τις μη νόμιμες αποφάσεις, με την επιφύλαξη της εκτιμήσεως που μπορεί να γίνει σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις της ασφαλείας του δικαίου ». Υπενθυμίζω, τέλος, ότι στις αποφάσεις της 3ης Μαρτίου 1982, Alpha Steel (υπόθεση 14/81, Συλλογή 1982, σ. 749) και 26ης Φεβρουαρίου 1987, Consorzio Cooperative d'Abruzzo (υπόθεση 15/85, Συλλογή 1987, σ. 1005), το Δικαστήριο αναφέρει ότι « η ανάκληση μη νόμιμης πράξεως επιτρέπεται, αν λαμβάνει χώρα εντός εύλογης προθεσμίας και αν η Επιτροπή επαρκώς έλαβε υπόψη το μέτρο στο οποίο η προσφεύγουσα ενδεχομένως μπόρεσε να δώσει πίστη στη νομιμότητα της πράξεως ».

Στην προκειμένη περίπτωση — παρόλον ότι πρόκειται, αντιθέτως προς το νομολογιακό προηγούμενο που μόλις ανέφερα, περί πράξεως γενικού περιεχομένου — πιστεύω ότι δεν υπήρχε κανένα κώλυμα η ανάκληση (ή η τροποποίηση) του πλημμελούς κανονισμού 735/85 να συνεπάγεται επίσης την αναστολή της εκδόσεως του πιστοποιητικού για τις υποβληθείσες στις 22 Μαρτίου 1985 αιτήσεις. Πράγματι, σε σχέση με αυτές τις αιτήσεις, οι οποίες εν πάση περιπτώσει στηρίζονταν σε πλημμελή πράξη, οι ενδιαφερόμενοι δεν κατείχαν, σε καμιά περίπτωση, ανεπιφύλακτο δικαίωμα, αλλά απλώς δικαίωμα που ήταν ακόμα υποθετικό. Φυσικά, αυτό δεν έθιγε καθόλου τη δυνατότητα που είχαν οι επιχειρηματίες να επικαλεστούν ενδεχομένως την ευθύνη του θεσμικού οργάνου για τη ζημία που υπέστησαν από αυτό το γεγονός.

13. Πρέπει, περαιτέρω, να προσθέσω ότι μια τέτοια παρέμβαση φαίνεται ότι είναι στενά συνδεδεμένη με την προβλεπόμενη στο άρθρο 8. Και στις δύο περιπτώσεις, πράγματι, ο επιδιωκόμενος στόχος είναι ο ίδιος: να αποφεύγεται η χορήγηση συμπληρωματικής ενισχύσεως, η οποία δεν ανταποκρίνεται στους όρους της βασικής διατάξεως και η οποία, επομένως, είναι ικανή να προκαλέσει στρεβλώσεις. Είναι αληθές ότι το δικαίωμα αναστολής που αφορά το άρθρο 8 αναφέρεται, όπως είδαμε, σε ειδική περίπτωση (δηλαδή σε τροποποίηση του οικονομικού πλαισίου)· και είναι επίσης αληθές ότι, σ' αυτή την περίπτωση, οι νόμιμες προσδοκίες των επιχειρηματιών πρέπει να προστατεύονται καλύτερα, εφόσον οι αιτήσεις εκδόσεως πιστοποιητικών με προκαθορισμό που υπέβαλαν στηρίζονται πάντοτε, ωστόσο, σε νόμιμο κανονισμό· αυτό εξηγεί τις ακριβείς προϋποθέσεις από τις οποίες το άρθρο 8 εξαρτά την άσκηση του δικαιώματος αναστολής.

Εντούτοις, είναι επίσης αληθές ότι αυτό το δικαίωμα θα έπρεπε να θεωρείται ως ειδική εκδήλωση ευρύτερου δικαιώματος παρεμβάσεως που κατέχει η Επιτροπή, εν πάση περιπτώσει, για να αποφεύγεται όπως εκφυλίζεται η λειτουργία της εξισωτικής ενισχύσεως. Εναπόκειται στην Επιτροπή να μεριμνά ώστε η εν λόγω ενίσχυση, στοιχείο που συμβάλλει στην ισορροπία της αγοράς, να μην καταστεί παράγων οικονομικής διαταράξεως της ισορροπίας και στρεβλώσεως του ανταγωνισμού. Και μάλιστα, θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι, όταν η Επιτροπή μπορεί, εντός ορισμένων ορίων, βάσει του άρθρου 8, να εμποδίζει την έκδοση πιστοποιητικών σχετικών με τα ποσά της ενισχύσεως που έχουν καθοριστεί *κανονικώς*, πολλώ μάλλον η Επιτροπή θα έπρεπε να μπορεί να επιτύχει το ίδιο αποτέλεσμα — παραμένοντας εντός του πλαισίου των ιδίων ορίων δράσεως — όταν οι υποβαλλόμενες από τις επιχειρήσεις αιτήσεις αναφέρονται σε μη κανονικά εξ υπαρχής ποσά.

Το σύνολο αυτών των παρατηρήσεων ενισχύει, κατά τη γνώμη μου, το γεγονός ότι η Επιτροπή μπορούσε, στην προκειμένη περίπτωση, να εκδώσει κανονισμό με το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του κανονισμού 756/85, χωρίς η αναφορά του τελευταίου στο άρθρο 8 να μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να τον καταστήσει ανίσχυρο.

14. Εντούτοις, και για να διαλυθούν ενδεχόμενες αμφιβολίες επ' αυτού του σημείου, πρέπει να εξετασθεί μια άλλη άποψη που μου φαίνεται αποφασιστική. Πρόκειται περί της αιτιολογίας που υιοθέτησε η Επιτροπή στον κανονισμό 756/85. Σχετικώς παρατηρείται, πρώτον, ότι ο εν λόγω κανονισμός, στην πρώτη αιτιολογική του σκέψη, αναφέρει το άρθρο 8 στο μέρος που το τελευταίο προβλέπει τη δυνατότητα αναστολής όταν « ο όγκος των αιτήσεων για προκαθορισμό της ενίσχυσης δεν αντιστοιχεί στη συνήθη διάθεση των σπόρων των οποίων η συγκομιδή έγινε στην Κοινότητα »· αναφορά η οποία όχι μόνο δεν είναι βάσιμη, όπως ελέχθη, αλλά εντελώς παραπλανητική στο μέτρο που οδηγεί στη σκέψη ότι η παρέμβαση της Επιτροπής προκλήθηκε ακριβώς από το γεγονός ότι ο όγκος των αιτήσεων υπερέβαινε τα κανονικά όρια, ενώ δεν αμφισβητείται ότι ένα τέτοιο γεγονός δεν αποδεικνύεται στην προκειμένη περίπτωση.

Αλλά αυτό που πρέπει κυρίως να τονιστεί και το οποίο με ωθεί στο να αμφιβάλλω σοβαρώς περί του κύρους του, είναι το ότι ο κανονισμός 756/85 δεν μνημονεύει το μοναδικό πραγματικό λόγο για τον οποίο θεσπίστηκε η αναστολή: δηλαδή, για να θεραπευθεί το λάθος υπολογισμού που διαπράχθηκε προηγουμένως από την Επιτροπή.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, νομίζω ότι πρέπει να θεωρηθεί ότι η πράξη de quo δεν εκθέτει τα πραγματικά και μόνα αίτια που οδήγησαν το θεσμικό όργανο στο να την εκδώσει, περιορίζοντας, κατά συνέπεια, τη δυνατότητα των ενδιαφερομένων να γνωρίζουν, ακόμα και σε συνάρτηση με ενδεχόμενο δικαστικό έλεγχο — συμπεριλαμβανομένης αγωγής αποζημιώσεως — τις συνθήκες υπό τις οποίες το θεσμικό όργανο εφήρμοσε τις εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί (βλέπε αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1981, Rewe, υπόθεση 158/80, Συλλογή 1981, σ. 1805, και της 26ης Μαρτίου 1987, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, υπόθεση 45/86, Συλλογή 1987, σ. 1493).

Κατά συνέπεια, είμαι της γνώμης ότι ο κανονισμός 756/85 πρέπει να κριθεί ανίσχυρος στο μέτρο που δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις αιτιολογίας, τις οποίες προβλέπει το άρθρο 190 της Συνθήκης, όπως έχουν διευκρινιστεί με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

15. Με το δεύτερο ερώτημα, ο εθνικός δικαστής ζητεί, στην ουσία, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, κατόπιν της διαπιστώσεως της ελλείψεως νομιμότητας του κανονισμού 756/85, ο οποίος ανέστειλε τον προκαθορισμό της εν λόγω ενισχύσεως, ο εθνικός οργανισμός παρεμβάσεως έχει την υποχρέωση να δεχθεί την αίτηση προκαθορισμού που υπέβαλε η ενδιαφερομένη επιχείρηση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του προηγουμένου κανονισμού 735/85.

Νομίζω ότι πρέπει να δοθεί σ' αυτό το ερώτημα η απάντηση ότι ο κανονισμός 735/85 είναι ο ίδιος ανίσχυρος και δεν μπορεί, επομένως, να αποτελέσει το αντικείμενο οποιασδήποτε εφαρμογής. Πράγματι, ο εν λόγω κανονισμός, προβλέποντας ποσό ενισχύσεως το οποίο, λόγω λάθους υπολογισμού, δεν είναι πλέον ίσο με τη διαφορά μεταξύ της κοινοτικής ενδεικτικής τιμής και της τιμής στη διεθνή αγορά, αποδεικνύεται αντίθετος προς τις διατάξεις του βασικού κανονισμού (άρθρο 27 του κανονισμού 136/66).

16. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει, περαιτέρω, να υπομνηστεί ότι ο εθνικός οργανισμός παρεμβάσεως οφείλει, όταν εκ νέου αποφανθεί επί της επίδικης αιτήσεως προκαθορισμού, να λάβει υπόψη το ius superveniens. Θα πρέπει, επομένως, να λάβει την απόφασή του σε συνάρτηση με την κατάσταση δικαίου (και πραγμάτων) την υφιστάμενη κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της αποφάσεώς του και δεν θα μπορέσει, επομένως, να δεχθεί αίτηση σχετική με ποσά εξισωτικής ενισχύσεως που δεν ισχύουν πλέον, όπως ακριβώς τα προβλεπόμενα με τον κανονισμό 735/85. Επιπλέον, η

έκδοση πιστοποιητικού με προκαθορισμό, το οποίο αναφέρεται σε ποσό ενισχύσεως που δεν είναι το προβλεπόμενο από την *ισχύουσα* νομοθεσία θα προκαλούσε στρεβλώσεις και θα ήταν αντίθετη προς τους κανόνες της κοινής οργανώσεως αγοράς.

Εν συμπεράσματι, προτείνω να δοθεί η εξής απάντηση στο δικαστή a quo:

« 1) Ο κανονισμός 756/85 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 1985, είναι ανίσχυρος.

2) Ο κανονισμός 735/85 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 1985, ο οποίος καθορίζει εσφαλμένως το ποσό της εξισωτικής ενισχύσεως είναι ανίσχυρος και δεν μπορεί να εφαρμοστεί από τον αρμόδιο εθνικό οργανισμό παρεμβάσεως. »